

Anna Rogstad - kvinne forut for sin tid

*Feministen, skolestrategen,
lærebokforfatteren og politikeren*

Om Anna Rogstad for Utdanningsforbundet, Lillestrøm den 21. oktober 2024

- Om familieliv og oppvekst ved Randsfjorden og i Midtbyen, Trondheim
 - Om hennes økende berømmelse i Kristiania/Oslo og nasjonalt
 - Om et livsverk der feminisme og skolepolitikk gikk hånd i hånd
 - Om hennes pedagogisk karriere I grove trekk mellom 1872 og 1928
 - Om Rogstads livsmotto i essens: allmenndanning, kultur og selvdisiplin
-

Skolestrategen

- Medlem av Kristiania skolestyre fra 1894 – 1916
- Medlem av gruppe som presenterte Kristianias skolevesen ved Verdensutstillingen i Paris i år 1900
- Etablerte Fortsettelsesskolen for jenter i april 1900, basert på en jenteklasse på Grünerløkka skole
- Ble bestyrer for samme skole fra 1909 til 1923
- Organisator bak Jubileumsutstillingen på Frogner i 1914
- Etablerte dagskole for skredderfaget i 1916

Organisasjonslederen

- Nestleder i Norges Lærerforening 1892 – 1907
- Leder av Kristiania lærerinneforening fra 1889 til 1921
- Brøt med Norges Lærerforening i 1911 og stiftet Norges Lærerinneforbund året etter
- Ledet tre landsmøter i 1913, 1916 og 1919
- Arrangerte 50-årsmarkering for Kristiania Lærerinneforening i 1916
- Var rollemodell for Anna Sethnes ledelse av Norges lærerinneforbund i årene 1919 - 1937

LÆRERINDE ANNA ROUDOT.

munen måtte derfor urede for
skjellen mellem de ældre lønne-
ger for lærerpersonalet ved Wai-
senhusskolen og de, som det nye
regulativ havde fastsat for lærerne
og lærerindene ved byens øvrige
almueskoler.

Dette regulativ, som traaede
i kraft den 1. januar 1873, op-
stiller betydelig bedre lønsvilkår
end det gamle. Ved dens ikraft-
træden fik hver lærer et særligt
tillæg fra 10 til 75 spd. — gjens-
nemsnitlig ca. 37 — og hver
lærerinde fra 5 til 27 — gjens-
nemsnitlig ca. 18 spd. Der blev
også gjort for det samlede
personalet i alt en stigning af
1375 spd. Men

denne betydelige og glædelige
forøgelse blev dog kun en

Om oppveksten i Søndre Land

Barndom og lek på Odnes

- Jeg interesserte meg ikke egentlig for å klæ av og på dukker! Men i vinduskarmen inne i dagligstuen kunde jeg nok ha mine papirdukker – i smukke salonger som jeg klypte og utstyrte. Eller riddere og damer til hest i store optog! Det var nu min smak.
 - Men helst var vi ute i bekken, Olaf og jeg. Vi demmet op og anla små møllebruk og sagbruk og bygget broer. Vi seilte og rodde med dukker i båter vi selv hadde laget. (....) Så fanget vi trost Olaf og jeg, oppe i lien. Der hadde vi våre snarer med rognebær i. Det var en fryd å løpe opover til snarene våre i den tidlige morgen, når duggen lå på gress og blad. Og slik spenning! Hadde vi fanget noen i snarene våre?
-

Fra Odnnes, via Kristiania til Trondhjem

Det var på vintertiden – i november – flytningen foregikk. På reisen så jeg for første gang en by – det var *Gjøvik*! I mørkningen, da lysene nettop var tendt, kom vi kjørende inn i byen. Jeg var høilig imponert over alle de blinkende lys. Så var vi på dampskib på *Mjøsen*. Om bord syntes jeg det var fryktelig i kulosen nede i kahytten. Jeg skulle også passe på en kattunge som jeg hadde med til min gifte søster i *Kristiania*.

Vi var i *Kristiania teater*, første gang for mig! Hvor jeg syntes alt var strålende! Så kom den lange kjøreturen op gjennom Gudbrandsdalen og over *Dovre*. Far kjørte sine egne hester, og det var jo hyggelig. I snestorm på Dovre kom vi inn i *Fokkstuen*.

Nytt liv i Trondhjem

- I Trondhjem blev jeg optatt på Realskolen for piker, og Olaf kom inn på Latinskolen. Det var nokså rart å komme inn som ny og fremmed i en slik stor klasse – jeg kjente ikke en eneste. Men jeg fikk snart gode kamerater. Jeg var svært stø av mig, så jeg ofte var til trøst og støtte for de lærerne som hadde vanskelig for å greie de «Galne pigebørn». Vi hadde ingen lærerinner undtagen i håndarbeide.
- Vi hadde *danseskole* og *kanefarter* – og atskillig moro. Naturligvis spilte vi komedier opover i årene. Min første rolle var som hr. Zierlich (skolemesteren) i «Aprilsnarrene». Det var da også den vei jeg skulde slå ind på! – Og så var det på aketurer, og på skøitebanen på selveste «*Kongsgården*». De prektigste ski- og kjelkebakkene hadde vi i *Stenberget* og *Bymarken*, helt frem til *Gråkallen* om vi vilde. Det var liv og kjekk ungdom der oppe i Trondhjem!

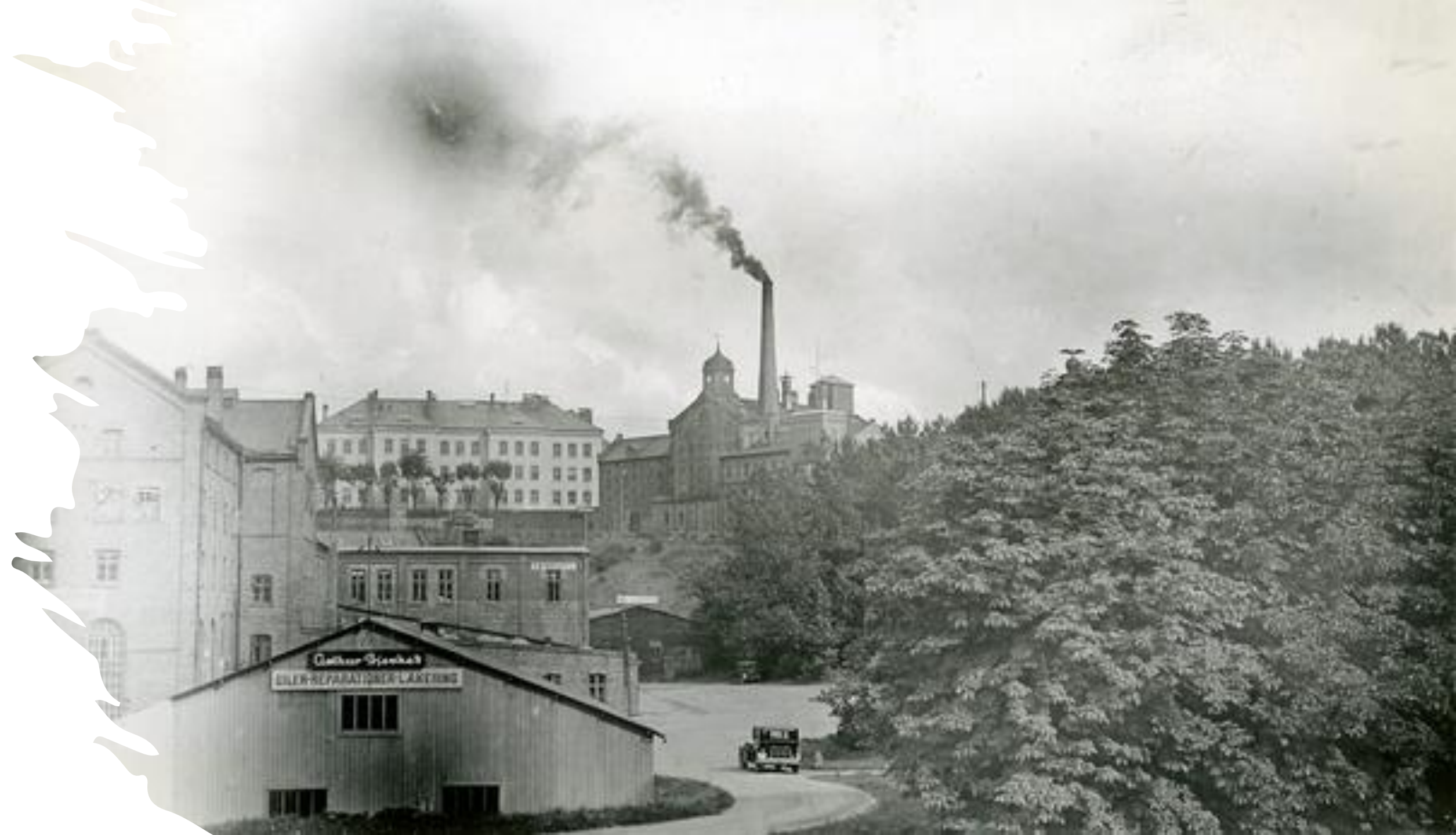

Reisen fra Trondhjem til Kristiania på nyåret 1877

- Det blev en reise på hårdeste vinteren. For å undgå Dovre valgte jeg å ta gjennom Kvikne og så Østerdalen nedover. Det var i de første dagene over nyttår og kulden satte inn – op til 30 grader og mere. Men jeg var da også utstyrt til å stå imot – med ull og skinn fra topp til tå – ytterst hadde jeg fars ulveskinnspeis. Jeg kjørte i en slags lang sluffe som bruktes i Østerdalen – med kufferten foran og så skysskaren, og bakerst i setet satt jeg. Og så gikk det strykende over Tynsetkjølen og gjennom skogene i det klareste måneskinn!
- Når vi kom frem til stasjonene på veien og skulde bytte hest, og jeg kom inn i stuen til folk – var det første jeg måtte be om: «Løs op». – Så innviklet var jeg i kåper og sokker og skinn.

7083. - CHRISTIANIA. PANORAMA FRA ST. HANSHAUGEN.

Kjære frk. Rogstad!

Jeg maa ogsaa faa lov til at sende frøkenen min bedste lykønskning. Jeg læser om Dem i alle aviserne om dagen, og er redd for, at De ikke skal komme igjen til os, jeg længter saa meget efter Dem, kjære frøken. Jeg skulde være inderlig glad, hvis frøken vilde sende mig et fotografi av Dem, mor har lovet mig en rigtig pen ramme at sætte det ind i.

Tusen hilsener fra Deres Aggi.

Mor ber mig ogsaa at sende frøkenen sin hjerteligste lykønskning.

Skal hilse fra Ester og Odd.

Idealet er *den ordnede frihet*. Meget lettere er det selvfølgelig å innføre militærdisiplin. Men det fører ikke frem til skolens oppgave og mål. Og den har ingen blivende verdi for skolen.

De unge skal lære å disiplinere seg selv.

Det er kultur og disiplin de skal lære seg.

Feministen

- Medlem av Norsk Kvinnesaksforening i 1884
- Stiftet Kvinnestemmerettsforeningen i 1885
- Foredragsoffensiv og folkemøter i mange norske byer i 1888
- Brudd med Gina Krog i 1897 og valg av stegvis linje i stemmerettskampen
- Vara for Anne Holsen i Kristiania kommunestyre 1902 – 1904
- Kommunestyrerepresentant 1908 – 1910 for Samlingspartiet
- I front for kampen som ga begrenset stemmerett ved stortingsvalget 1909
- Var med på å stifte Frisindede Venstre i 1909
- Vararepresentant for Jens Bratlie til Stortinget for Gamle Aker krets
- Stortingsrepresentant i 1911 og 1912
- Alminnelig stemmerett for kvinner vedtatt på Stortinget i juni 1913

Lærebokforfatteren

- Innberetning om en studiereise i Finland (1886)
- Ledetråd til katekismusundervisning (1886)
- Modersmaalsundervisningen (1890)
- Malende tegning: omrids av gjenstande (1891)
- ABC for skole og hjem (1893)
- De syv skoleaar, praktisk veiledning for norskundervisningen (1895)
- Læsning, lydmetode og abc, med metodiske vink (1903)
- Morsmaalsundervisningen: tre foredrag (1906)
- lagttagelsesundervisningen: en liten stofsamling (1917)

Mer av lærebokforfatteren

- Fortsettelsesskolen: håndbok for undervisningen (1924)
- Kjente menn og kvinner 1 (1925)
- Kjente menn og kvinner 2 (1926)
- Kjente menn og kvinner 3 (1927)
- Kjente menn og kvinner 4 (1928)

Til sammen 26 biografiske tekster om 15 menn og 11 kvinner

Det mangfoldige mennesket

- Familiemennesket
- Nære og dype vennskap med Anne Holsen og Caia Duus
- Turgåeren, skiløperen, fjellvandrerens og hytteeieren
- Hennes fascinasjon av storbyer, både som privatperson og som mål for studiereiser
- Lederskikkelse, rollemodell og bruken av kultur som grunnlag for fellesskap
- Vekten hun la på historisk bevissthet
- Hennes store evner som lærer og vilje til å dele disse kunnskapene
- Evnen til å fortelle som en kjerneverdi og biografiske framstillinger i formidlingen av verdier og som kilde til identifikasjon